

**ТӨРИЙН БАНКНЫ ТУЗ-ИЙН ХАРААТ БУС ГИШҮҮН
ДАНЗАНБАЛЖИРЫН ЭНХЖАРГАЛЫН
2022 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН ТАЙЛАН**

1. Төрийн банкны ТУЗ-ийн эхний хагас жилд зарласан 12, Эрсдэлийн удирдлагын хорооны 2 хуралд 100 хувь оролцон бүгд 135 асуулт тавьж 73 санал гаргасан.

Үүнд:

- 1-р сарын 19-ний өдрийн хуралд 5 асуулт, 2 санал,
- 2-р сарын 17-ны өдрийн хуралд 27 асуулт, 5 санал,
- 2-р сарын 28-ны өдрийн хуралд оролцож 5 асуулт, 18 санал,
- 3-р сарын 14-ний өдрийн хуралд 19 асуулт, 4 санал,
- 3-р сарын 31-ний өдрийн хуралд оролцож 8 асуулт, 7 санал
- 4-р сарын 25-ны өдрийн хуралд 9 асуулт, 2 санал,
- 4-р сарын 29-ний өдрийн хуралд 5 асуулт,
- 5-р сарын 06-ны өдрийн хуралд 9 асуулт, 4 санал,
- 5-р сарын 16-ны өдрийн хуралд 1 асуулт,
- 6-р сарын 13-ний өдрийн хуралд 27 асуулт, 15 санал,
- 6-р сарын 24-ний өдрийн хуралд 13 асуулт, 7 санал,
- 6-р сарын 30-ны өдрийн хуралд 7 асуулт, 9 санал.

“Төрийн банк ХК-ийн дүрэм”-ийн төсөл, “Төрийн банк ХХК-ийн ногдол ашгийн бодлого”-ын бичиг баримтуудад жижиг хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашгийг хамгаалах, засаглалтай холбоотой саналууд өгч тусгуулсан.

Үйл ажиллагааны чиглэлийг “Дундаж давхаргыг дэмжигч бойжуулагч банк” болгохын тулд инкубатор төвүүдийг аймаг бүрт дотоод нөөц бололцоонд үндэслэн байгуулсныг сайшааж, ядуу болон бага орлоготой иргэдийг санхүүгийн боловсролд хүргээмжтэй хамруулан, харилцагч болгон, бичил зээл үйлчилгээнд хамруулах, улмаар ЖДУ эрхлэгч болгох үр дүнг илэрхийлэх тоон үзүүлэлтүүдийг тодорхой болгон тайлагнаж байхыг зөвлөсөн. Төрийн банкнаас шинээр хувьцаа гаргахыг зөвшөөрч дэмжсэн УИХ, ЗГ, СЯ, ТӨБЗ-ын шийдвэрүүдийг үндэслэн стратеги төлөвлөгөөнд хувьцаанаас босгосон хөрөнгийг дундаж давхарга, байгаль орчинд ээлтэй, нийгмийн хариуцлагатай, сайн засаглалтай бизнес, эмэгтэйчүүд болон ногоон зээлд зориулахыг дэмжсэн. Ингэхдээ нийт босгож хөрөнгийн хэдэн хувийг хөдөө орон нутагт зарцуулахыг тодруулж, санал болгож байгаа хувь нь бага байгааг анхааруулж, нийт эх үүсвэрийг хөдөө болон төв суурин газар гэж тооцож тусгахыг санал болгосон нь дэмжигдсэн. Эмэгтэйчүүдийн бизнес, хөдөлмөр эрхлэх нөхцлийг дэмжих зорилгоор олгох зээл, санхүүжилтийн журамд бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн тодорхойллыг гаргаж өгсөн. Мөн эмэгтэйчүүдийн бизнест зориулан олгох зээлийн эх үүсвэрт багтаан нийт хэдэн эмэгтэй бизнес эрхлэгч энэхүү зээлд хамрагдах боломжит доод тоог тусгахыг зөвлөсөн.

Дэмжих боломжгүйгээ илэрхийлсэн асуудлууд:

1. Аудитын компанийн зүгээс хөндлөнгийн аудит хийсэн 2021 оны санхүүгийн тайланг танилцуулахдаа хангалттай бүрэн мэдээлэл өгч танилцуулаагүй гэж үзсэн тул дэмжээгүй.
2. Гадаад төлбөр тооцооны мэдээллийн технологитой холбоотой үйлчилгээг дотоод нөөц боломж дээрээ тулгуурлан хийж байгаа бусад банкны сайн туршлагыг судлан хэрэгжүүлэх боломжтой гэж үзэн 2022 оны санхүүгийн төлөвлөгөөний тодотголд зардал нэмэхийг дэмжээгүй.

Банкнаас Эрсдэлийн удирдлагын хороонд ирүүлсэн материалыг танилцуулах 2 удаагийн хуралд оролцож эрсдэлийн удирдлагад стресс тестийг нэвтрүүлэн тогтмолжуулж, танилцуулж байгааг сайшаан, цаашид үр дүнг шийдвэр гаргалтанд ашиглаж тайлагнадаг болох, зээлийн эрсдэл хэт өндөр байгааг бууруулахын тул чанаргүй зээлийг төлүүлэх талаар том зээлдэгч тус бүрээр зээл төлүүлэх стратеги гарган ажиллах өмнөх үүргийн биелэлтийг хэлэлцэн, Эрсдэлийн удирдлагын тайланг ТУЗ-д танилцуулж хэлэлцүүлэх зөвлөмж саналаа ёгсөн.

3. ТУЗ-ын 12 хуралд, Хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд оролцсон тухай дэлгэрэнгүй тайланг Монголбанканд тухай бүр гарган хүргүүлсэн.

4. Их хэмжээний хэлцэл, сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл ТУЗ-ын хуралд танилцуулагдаагүй. “Төрийн банк ХХК-ийн сонирхлын зөрчлийг зохицуулах журам” батлах тухай саналыг дэмжсэн.

5. Компанийн тухай хуулийн 79.3-т заасны дагуу ТУЗ-ийн хараат бус гишүүний үүргүүдийн биелэлт

79.3.1.төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагаа, гаргасан бодлого, шийдвэр нь тухайн компанийн эрх ашигт сэргеөр нелөөлсөн эсэх, үйл ажиллагаа нь хууль тогтоомж, дүрэм, журамд нийцсэн эсэхэд хяналт тавих, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, зөрчил илэрвэл уг зөрчлийг арилгахыг холбогдох этгээдээс шаардах, шаардлагыг эс биелүүлбэл уг асуудлыг төлөөлөн удирдах зөвлөлд тавьж шийдвэрлүүлэх, улмаар хувьцаа эзэмшигчдийн хурлыг хуралдуулах шаардлагыг хүргүүлэх;	Хөгжлийн банктай холбогдуулан түүнд ажиллаж байсан Эрсдэлийн удирдлагын ажилтанг Төрийн банканд авсан талаар асуулт тавьж тодруулга авсан. Цаашид удирдах ажилтны сул орон тоог олон нийтэд зарлан мерит зарчмаар сонгон шалгаруулж авах санал тавьсан. Хөгжлийн банканд хугацаа хэтэрсэн өртэй зээлдэгчид Төрийн банканд өртэй эсэх асуудлаар асуулга тавьж энэ талаар холбогдох байгууллагуудад мэдэгдэн шуурхай арга хэмжээг авах талаар зөвлөсөн
79.3.2.компанийн үйл ажиллагааны ил тод, нээлттэй байдлыг хангах талаар гүйцэтгэх удирдлагад үүрэг өгч, хэрэгжилтийг хянах, холбогдох этгээдээс шаардах;	Банк нь 2021 оны 4 дүгээр улирлын санхүүгийн тайлан, 2021 оны жилийн эцсийн аудитлагдсан санхүүгийн тайлан, орлого зарлагын тайлан, Монголбанкнаас тогтоосон зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийн биелэлт, Банкны холбогдох этгээдэд олгосон зээл болон зээлтэй адилтган тооцох бусад актив хөрөнгийн тайлан, Чапаргүй активыг бууруулах зорилтын гүйцэтгэлийг МБЕ-ийн баталсан хавсралтуудын дагуу цахим хуудсанд гаргасан байна. Шилэн дансны мэдээллийг хөтөлсөн байна. Төрийн банкны 2021 оны үйл ажиллагааны тайлан, худалдан авах үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийг 2 сарын 17-ны өдрийн ТУЗ-ийн хуралд танилцуулсан тул асуулт тавьж санал зөвлөмж ёгсөн бөгөөд ХНХ-д танилцуулахаар шийдвэр гарсан.

79.3.3.хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд биечлэн оролцож, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шийдвэрийн талаар зарчмын зоруутэй байр суурьтай байсан бол энэ тухайгаа мэдээлж, хувьцаа эзэмшигчдийн асуултад хариулах, тодруулга хийх.	2021 оны үйл ажиллагааг дүгнэх Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал 4 сарын 25-ны өдөр зарлагдсан тул хуралд биечлэн оролцсон.
79.4.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн дагуу зохион байгуулах худалдан авалтын талаар санал боловсруулах	2022 оны худалдан авалт, хөрөнгө оруулалтын төсвийн төслийг ТУЗ-ын 2021 оны 11 сарын хурлаар хэлэлцүүлсэн хуралд оролцож дэмжсэн.
	Дотоод Аудитын Газраас хийсэн худалдан авах үйл ажиллагаанд хийсэн хяналт шалгалтын жилийн дүнг ТУЗ-ын хуралд танилцуулахыг зөвлөсөн. Худалдан авалтын газарт дотоод хяналтын өөрөө өөрсдийгөө үнэлж дүгнэн хянах тогтолцоог нэвтрүүлж хэрэгжүүлэх зөвлөмжийн биелэлтийг З дугаар улиралд шалгахаар төлөвлөж байна.
79.4.2.гүйцэтгэх удирдлагатай байгуулсан гэрээний дагуу бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааг холбогдох хуулийн зарчимд нийцүүлэн үр ашигтай зохион байгуулж байгаа эсэхэд хяналт тавих.	Аудиторын хийдэг асуулга бүхий үнэлгээний системийг тус газрын ажилтнууд оорсдоо хагас жил тутам хийн үнэлж, түүнд газрын дотооддоо шат дараалсан удирдлага хянаж байх, зөрчлийг өөрсдөө засч залруулдаг болох, харин Аудиторууд энэ үнэлгээ бодитой эсэхэд шалгалт хийдэг болох нь хяналтын үр өгөөжийг сайжруулах ач холбогдолтой тул бусад газар нэгжүүдэд ч self assessment -өөрийн үнэлгээг нэвтрүүлэхийг санал болгосон бөгөөд одоогоор зөвлөмж хэрхэн хэрэгжүүлж байгаа талаар мэдээлэл ирүүлээгүй байна. Хагас жилийн байдлаар зөвлөмжийн биелэлтийг шаардана. ДАГ-аас аливаа аудит хийхээс өмнө тухайн шалгалт хийх газар нэгжээсээ үйл ажиллагааны дэс дарааллыг хугацаа, эрх мэдэл, шийдвэр гаргалт, эрсдэлийн үнэлгээ, хяналт зэргийг хамруулан процесийн зураглал/mapping/-ыг гаргуулан авч түүний дагуу шалгалтаа зохион байгуулж байх нь хяналтын оновчлолыг сайжруулдаг тул бүх газар нэгжүүдэд үйл ажиллагаа тус бүрээр ийм зураглалтай болохыг зөвлөсөн. Худалдан авах үйл ажиллагааны Эрсдэлээс сэргийлэх нөөц төлөвлөгөө/reserve plan гарган ажиллахыг зөвлөсөн. Тогтвржуулах төлөвлөгөөг танилцаж саналаа өгч, дэмжсэн

Зөвлөх үйлчилгээний гэрээ байгуулах талаархи үнэлгээний хорооны гишүүдэд асуулга тавьж тодруулга авсан. Сонгон шалгаруулалт 2021 оны 5 сард болж, аудитын зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын үнийн саналын хүчинтэй хугацааны 90 хоног өнгөрсөн байхад шуурхай арга хэмжээ аваагүй цаг алдсан хариуцлагыг хэн хүлээх талаар асуулга тавьж анхааруулсан. Үнэлгээний хорооны дүнг өсгөснийг хууль журамд нийцээгүй тул зөвшөөрөөгүй.

4. Ногоон санхүүжилт Бүс нутгийн чуулганд 3 сарын 29-30-нд оролцсон.

Тайланг гаргасан

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Д. ЭНХЖАРГАЛ".

Д. ЭНХЖАРГАЛ